



CAT

අනෙකුත් මහ පොළොවට

වධහිංසාවට එරෙහි කමිටුවේ නිර්දේශ සහ ශ්‍රී ලංකාව



“CAT”

අනසිත් මහ පොළොවට

(විධිනිසාවට චිරෙහි කමිටුවේ නිර්දේශ සහ ශ්‍රී ලංකාව)

ප්‍රකාශනය
රයිට් ටු ලයිෆ් මානව හිමිකම් මධ්‍යස්ථානය

අනුග්‍රහය
Open Society Foundations

“CAT”

අහසින් මහ පොළොවට

(වධහිංසාවට එරෙහි කමිටුවේ නිර්දේශ සහ ශ්‍රී ලංකාව)

රචනය: පුබුදු රත්දිම

සංස්කරණය: රැකි ප්‍රනාන්දු

සෝදන: ලක්ෂාන් ප්‍රනාන්දු

පිටු සැකැස්ම හා කවර නිර්මාණය, මුද්‍රණය :



අංක 111/1/1, පරණ පාර, නාවික, මහරගම
දුරකථන: 011 310 31 81

ප්‍රකාශනය :

රයිට් ටු ලයිෆ් මානව හිමිකම් මධ්‍යස්ථානය

අංක.555, කොළඹ පාර, කුරුණ, කටුනායක.

අංක 139/ඒ, ආනන්ද රාජකරුණා මාවත, කොළඹ 09.

දුරකථනය - 031 222 1604, 031 223 1969

ෆැක්ස් - 031 223 1969

විද්‍යුත් තැපෑල - right2lifelk@gmail.com

වෙබ් අඩවි - www.right2lifelanka.org, www.aithiya.lk

Supported by a grant from the
"Open Society Foundations"

හැඳින්වීම

ලෝකයේ ජීවත්වන සියළුම පුරවැසියන්ගේ විවිධාකාර වූ අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා දේශීය හා ජාත්‍යන්තර යනුවෙන් යාන්ත්‍රණයන් දෙකක් පිහිටුවා තිබේ. අපගේ රට වැනි තුන්වන ලෝකයේ රටවල් හා සසඳනවිට මින් ඉතා ශක්තිමත් යාන්ත්‍රණයන් වන්නේ ජාත්‍යන්තරව පිහිටුවා ඇති අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීමේ යාන්ත්‍රණයයි. නමුත්, එකවර නොවූවත් පියවරෙන් පියවර එසේ ජාත්‍යන්තරව පිහිටුවා ඇති අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීමේ යාන්ත්‍රණයන් තම රට තුළ ක්‍රියාත්මක කරවීම සඳහා එක්සත් ජාතීන්ගේ සාමාජිකත්වය ලබාගෙන ඇති රටවල් විසින් පොදු එකඟත්වයකට පැමිණ ඇත.

ශ්‍රී ලංකාවත්, සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතිය, ආර්ථික, සමාජීය සහ සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතිය, කාන්තා අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතිය ළමා අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතිය, සියළු ආකාරයේ වාර්ගික වෙනස්කොට සැලකීම් පිටු දැකීමේ අන්තර්ජාතික සම්මුතිය, වධහිංසාව සහ වෙනත් කෲර, අමානුෂික හෝ අවමන් සහගත සැලකීමකට හෝ දඬුවමකට එරෙහිව වූ සම්මුතිය, සියළුම සංක්‍රමණික කම්කරුවන්ගේ සහ ඔවුන්ගේ පවුලේ සාමාජිකයින්ගේ අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම පිළිබඳ සම්මුතිය, ආබාධිත තැනැත්තන්ගේ අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතිය හා මෑතක දී අත්සන් කළ සියළුම ආකාරයේ අතුරුදහන්කරවීම් වලින් ආරක්ෂා වී සිටීමේ ජාත්‍යන්තර සම්මුතිය ඇතුළු සම්මුතීන් ගණනාවක පාර්ශවකරුවකු වී තිබේ.

එසේ අත්සන් කර අපරානුමත කළ ජාත්‍යන්තර සම්මුතීන් හෝ එහි අඩංගු කොටස් සමහර රටවල් විසින් තම දේශීය නීති පද්ධතියට

ඇතුළත් කර තිබේ. ශ්‍රී ලංකාවත් එසේ කටයුතු කරණු ලැබූ රටක් වන අතර, 1994 වසරේ දී වධහිංසාව සහ වෙනත් කෲර, අමානුෂික හෝ අවමන් සහගත සැලකීමකට හෝ දඬුවමකට එරෙහිව වූ සම්මුතිය විශේෂ පනතක් මගින් දේශීය නීතියට ඇතුළත් කරන ලදී. වධහිංසාව ශ්‍රී ලංකාව තුළ මූලික අයිතිවාසිකම් කඩවීමක් ලෙස පැවතියත්, මෙම පනත සම්මත වීමෙන් පසුව වධහිංසාව අපරාධ වරදක් බවට ද පත් විය. තවද, 2007 දී සිවිල් සහ දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ පනතද දේශීය ව්‍යවස්ථාවක් වශයෙන් පනවනු ලැබීය.

එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරීමේ හා ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ ජාත්‍යන්තර වැඩපිළිවලට පංගුකාරයන් වීමෙන් පසු, මෙතෙක් පාර්ශවකරුවෙකු වී අපරානුමත කර ඇති සම්මුතීන්ට අදාළව විශේෂ කමිටු වෙත තම රටේ මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරීම හා ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා රජයන් ගෙන ඇති ක්‍රියාමාර්ග සම්බන්ධව වාර්තාවන් ඉදිරිපත් කිරීම සාමාජික රටවල් විසින් සිදු කළ යුතුය.

රජය මෙන්ම, වෙනත් රාජ්‍ය නොවන අංශයන් ද, පුද්ගල හෝ සංවිධානයන්ට ද, මෙම කමිටු සඳහා ඒ ඒ රටවල මානව හිමිකම් තත්ත්වයන් පිළිබඳ ස්වාධීන වාර්තාවන් ඉදිරිපත් කළ හැක.

එසේ ඉදිරිපත් වන රාජ්‍ය හා රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන වාර්තාවන් වලින් ලබා ගත් තොරතුරු මත, පංගුකරුවන් වී ඇති රාජ්‍යයන් අදාළ ජාත්‍යන්තර සම්මුතීන්ට අනුව ප්‍රායෝගිකව කටයුතු කිරීම සඳහා සුදුසු නිර්දේශ ඒ ඒ කමිටු විසින් සාමාජික රටවල් වෙත ලබා දෙනු ලැබේ. එමෙන්ම, එම නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කරන ආකාරය ද වරින්වර නිරීක්ෂණය කරනු ලබයි.

මේ ආකාරයෙන් එක්සත් ජාතීන්ගේ වධහිංසා කමිටුව ද තම පංගුකාර රටවල් විසින් වධහිංසාව සහ වෙනත් කෲර, අමානුෂික හෝ අවමන් සහගත සැලකීමකට හෝ දඬුවමකට එරෙහිව වූ ජාත්‍යන්තර සම්මුතියට අනුව කටයුතු කළ ඇති ආකාරය නිරීක්ෂණය කිරීම සඳහා පිනිවා නුවර දී රැස්වේ.

2011 වසරේ සිට රයිට් ටු ලයිෆ් සංවිධානය තවත් සහෝදර සංවිධාන 9 ක් සමග එක්ව ඉහත කමිටුව සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ මානව හිමිකම් තත්ත්වය සම්බන්ධව විකල්ප වාර්තාවක් වධහිංසාවට එරෙහි

කමිටුවට ඉදිරිපත් කරනු ලැබීය. 2011 වසරේදී කමිටුව දුන් නිර්දේශ රට තුළ ක්‍රියාත්මක වූ ආකාරය ද නිරීක්ෂණය කරමින් 2016 වසරේ දී තවත් වාර්තාවක් ඉදිරිපත් කරනු ලැබීය. ඒ සඳහා සංවිධාන 20 ක් දායක විය. එමෙන්ම, තවත් වැදගත් විකල්ප වාර්තාවක් ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව විසින් ද 2016 වසරේදී ඉහත කමිටුව වෙත ඉදිරිපත් කර තිබුණි.

රාජ්‍ය හා රාජ්‍ය නොවන සියළු අංශයන්ගෙන් ඉදිරිපත්ව තිබූ සියළු වාර්තාවන් ද, වධහිංසා කමිටු නියෝජනයින් ඉන් පෙර සිදු කර තිබූ නිරීක්ෂණ වාර්තා තුළින් ලබා ගත් තොරතුරු ද පදනම් වෙමින් රජය, ජාත්‍යන්තරයට පොරොන්දු වී ඇති ආකාරයට ශ්‍රී ලංකාව තුළ වධහිංසාව වැළැක්වීම සඳහා ගත යුතු පියවර සඳහන් ඉතා වැදගත් නිර්දේශ ගණනාවක් රජය වෙත ඉදිරිපත් කර තිබුණි.

මෙම ප්‍රකාශනය ඔබ අතට පත්කිරීමට අප අදහස් කළේ එක්සත් ජාතීන්ගේ මෙම යාන්ත්‍රණයන් ක්‍රියාත්මක වන ආකාරය පිළිබඳවත්, ඔවුන් ලබා දී ඇති නිර්දේශ පිළිබඳවත්, යම් මූලික අවබෝධයක් ලබා දීමේ අරමුණෙනි.

පටුන

පිටුව

01. වධහිංසාවට එරෙහිව වූ කමිටුව විසින් ශ්‍රී ලංකාවට ඉදිරිපත් කළ නිර්දේශයන්	9 - 15
02. මානව හිමිකම් යාන්ත්‍රණය	16 - 18
03. එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානය	19 - 20
04. එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලය	21 - 25
05. සම්මුතීන් පදනම් කරගත් යාන්ත්‍රණය	26 - 31
06. වධහිංසාවට එරෙහිව වූ සම්මුතියට ශ්‍රී ලංකාවේ සම්බන්ධතාවය	32 - 36
07. 1994 අංක 22 දරණ වධහිංසාවට එරෙහිව වූ සම්මුතිය පනත	37 - 38
08. මානව හිමිකම් පිළිබඳ මහ කොමසාරිස් කාර්යාලය	39

- ශ්‍රී ලංකාව වධහිංසාව සහ වෙනත් කෲර, අමානුෂික හෝ අවමන් සහගත සැලකීමකට හෝ දඬුවමකට එරෙහිව වූ ජාත්‍යන්තර සම්මුතියට පාර්ශවකරුවකු වීම හේතුවෙන් වසර හතරකට වරක් එම සම්මුතිය යටතේ පිහිටුවා ඇති වධහිංසාවට එරෙහිව වූ කමිටුව වෙත සම්මුතියට අදාළව තම වාර්තාව ඉදිරිපත් කළ යුතුය.
- පසුව, එම වාර්තාවද, කමිටුව වෙත ලැබෙන වෙනත් වාර්තාවන්ද අධ්‍යයනය කිරීමෙන් පසුව කමිටුව විසින් රාජ්‍යයන්ට අදාළව නිර්දේශයන් ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.
- ශ්‍රී ලංකාව වර්ෂ 2016 දී මෙම කමිටුව වෙත තම වාර්තාව ඉදිරිපත් කළ අතර, කමිටුව විසින් 2017 දී පහත නිර්දේශයන් ශ්‍රී ලංකාවට නිකුත් කරන ලදී.

01. වධහිංසාවට එරෙහිව වූ කමිටුව විසින් ශ්‍රී ලංකාවට ඉදිරිපත් කළ නිර්දේශයන්

පොලිස් රඳවා ගැනීම් අතරතුර නිරන්තරයෙන් සිදුවන වධහිංසාවන්

- අධිකරණ විසින් නිකුත් කරන ලද වරෙන්තුවක් රහිතව වන අත්අඩංගුවට ගැනීම් පිළිබඳව සුදුසු පරිදි නෛතික සංශෝධනයන් සිදු කිරීම.
- රඳවා ගත් හෝ අත්අඩංගුවට ගත් පුද්ගලයින්ව නිශ්චිත කාල සීමාව තුළ නිසි අධිකරණයේ විනිසුරුවරයා ඉදිරියට ගෙන ඒමට තහවුරු කිරීම.
- අත්අඩංගුවට ගන්නා නිලධාරීන් විසින් අත්අඩංගුවට ගන්නා පුද්ගලයින් හෝ රඳවා ගනු ලබන පුද්ගලයින් පිළිබඳව විස්තර ඇතුළත් දිනය, වේලාව, රඳවා ගැනීමට හේතුව සහ අත්අඩංගුවට ගනු ලැබූ ස්ථානය පිළිබඳව විස්තර ලියාපදිංචි කිරීම තහවුරු කිරීම.

- එම රඳවා ගැනීම් ලියාපදිංචි විස්තරයන් පිළිබඳව අධීක්ෂණය කිරීම සහ එය කඩ කරන නිලධාරීන්ට එරෙහිව කටයුතු කිරීම.
- විමර්ශන කටයුතු අතරතුර සිදුවන පොලිස් ශ්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ අවධානයෙන් සිටීම සහ ප්‍රශ්න කිරීම් සඳහා නව අපරාධ විමර්ශන ක්‍රම හඳුන්වා දීමට කටයුතු කිරීම.
- සැකකරුවෙකු රඳවා සිටින කාලය අතරතුර වධහිංසාවට ලක්ව ඇති බවට විනිසුරුවරයෙකු විසින් සාධාරණ ලෙස විශ්වාස කරයි නම් ඒ පිළිබඳව එම රැඳවියාගෙන් විමසා සිටීම සහ එම රැඳවියාව චෝභාරික පරීක්ෂණයකට යොමු කිරීම. ඊට ප්‍රතිචාර නොදක්වා තම කාර්යය පැහැර හරින විනිසුරුවරුන් පිළිබඳව රාජ්‍ය පාර්ශවය වගකීම.
- පුද්ගලයින්ව රඳවා ගන්නා ස්ථාන වල කැමරා පද්ධතියක් ස්ථාපිත කිරීම. එම දත්තයන්ට ප්‍රවේශ වීම සඳහා විමර්ශකයින්ට, රැඳවියන්ට, නීතිඥයින්ට අවසර ලබා දීම.

සුදු වෑන් මගින් සිදු වූ පැහැර ගැනීම්

- 2002 - 2011 කාලය අතරතුර එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් පිළිබඳ මහ කොමසාරිස් කාර්යාලය (OHCHR) වාර්තාව සහ රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයන් හි වාර්තාවන්ට අනුව, හඳුනාගත් ස්ථාන 48 ක්, වධහිංසා කිරීමට යොදා ගත් ස්ථාන සහ වධහිංසා මධ්‍යස්ථාන වෙත හුවමාරු කිරීමට ප්‍රථම රඳවා ගෙන සිටි මධ්‍යස්ථාන ලෙස 2009 - 2015 කාල සීමාව අතරතුර භාවිතා වී ඇත. එලෙස රඳවා ගත්, පැහැර ගනිමින් කෲර ලෙස වධහිංසාවට ලක් වූ, ලිංගික හිංසනයට ලක් වූ බොහෝ පුද්ගලයින් එල්ටීටීඊ සැකකරුවන්ය.
- පුද්ගලයින්ව නීති විරෝධීව රඳවා ගැනීම, වධහිංසාවට ලක් කිරීම සහ ලිංගික හිංසාවන්ට ලක් වීම් පිළිබඳව ස්වාධීන ආයතනයකින් සාධාරණ, අපක්ෂපාතී සහ කාර්යක්ෂම විමර්ශනයන් සිදු කරන බවට රාජ්‍ය පාර්ශවය තහවුරු කළ යුතුය.

- රැඳවුම් කඳවුරු ගැසට් කර ප්‍රසිද්ධ කිරීම, නිල නොවන රැඳවුම් ස්ථාන වසා දැමීම සහ නිල නොවන ලෙසට කිසිදු පුද්ගලයෙකු රඳවා ගෙන නොමැති බවට රාජ්‍ය පාර්ශවය තහවුරු කළ යුතුය.

ආරක්ෂක අංශයන් හි ආයතනික ප්‍රතිසංස්කරණ

- මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය කිරීම් හි යෙදුණ බවට සාධාරණ හේතු මත විශ්වාස කළ හැකි ඉහළ හෝ පහළ තනතුරු දරණ නිලධාරීන් ආරක්ෂක අංශයන්ගෙන් සහ හමුදා බලකායන්ගෙන් ඉවත් කිරීම.
- වධහිංසාවන් පිළිබඳව අපරාධ පරීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව භාරව කටයුතු කළ හිටපු නියෝජ්‍ය පොලිස්පති සිසිර මෙන්ඩිස් මහතාගේ ක්‍රියාකලාපය සහ වධහිංසාවන්ට ඔහුගේ සම්බන්ධයන් පිළිබඳව වාර්තා කිරීම.

පෙර සිදු වූ වධහිංසාවන් සහ අතුරුදහන්කරවීම් පිළිබඳව වගවීම තහවුරු කිරීම

- වධහිංසාවන්, අතුරුදහන්කරවීම් සහ බරපතල මානව හිමිකම් උල්ලංඝනයවීම් පිළිබඳව විභාග කිරීමට විශේෂ අධිකරණ කාර්යපටිපාටියක් ස්ථාපිත කිරීම. එවැනි කරුණු විමර්ශනය කිරීමට ස්වාධීන, කාර්යක්ෂම, විශේෂිත ආයතන පිහිටු වීම. එම ක්‍රියාවලිය සඳහා ජාතික සහ අන්තර්ජාතිකව පිළිගත් ස්වාධීන, අපක්ෂපාතී පුද්ගලයින් පත් කළ යුතුය.
- ගැටුම් සමයේදී සහ පශ්චාත් යුද සමයේදී සිදු වූ බරපතල මානව හිමිකම් උල්ලංඝනයවීම් පිළිබඳව සිදු වන අපරාධ පරීක්ෂණයන් රාජ්‍යය විසින් සිතියම් ගත කළ යුතුය. එම ක්‍රියාවන්වලට වගකිව යුතු, ඊට අණ දුන් පුද්ගලයින් සහ ඉහළ නිලධාරීන් පිළිබඳව ස්වාධීන විමර්ශනයන් පවත්වා සත්‍ය ස්ථාපිත කළ යුතුය.

වධහිංසාවට ලක් වූ වින්දිතයින් සහ සාක්ෂිකරුවන්

- රාජ්‍ය පාර්ශවය විසින්, වධහිංසාවට ලක් වූ වින්දිතයින්, පුද්ගලික නිදහස අහිමි වූ තැනැත්තන් පිළිබඳ පැමිණිලි විභාග කිරීම සඳහා ස්වාධීන, කාර්යක්ෂම, රහසිගත ක්‍රියාවලියක් ස්ථාපිත කළ යුතුය.

- එම පැමිණිලිකරුවන්ගේ ආරක්ෂිත බව හා ඔවුන් පළිගැනීමකට ලක් නොවන බවට තහවුරු කළ යුතුය.
- වින්දිතයන් සහ සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂා කිරීමේ පනත මගින් ආවරණය වන පුද්ගලයින්ගේ ආරක්ෂාව තහවුරු කළ යුතුය.
- වින්දිතයන් සහ සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂා කිරීමේ පොලිස් කොට්ඨාසයට පළපුරුදු නිලධාරීන් පත් කිරීම. එම කොට්ඨාසයෙහි ඉහළ ථේරාවලිය පොලිසියේ ඉහළ නිලධාරීන්ගෙන් තොරව ස්වාධීන කිරීම.
- නිලධාරීන්ට එරෙහිව වධහිංසා විමර්ශන කටයුතු පවතිනවිට, එම තැනැත්තන්ගේ සේවය ඉතා ඉක්මණින් නවතාලීම රාජ්‍යයේ වගකීම වේ.
- වධහිංසනයට ලක් වූ වින්දිතයින්ට සුදුසු ප්‍රතිකර්ම ලබා ගත හැකි වීමට, ඔවුන්ව නැවත ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමට ප්‍රමාණවත් පරිදි වන්දි ලබා ගැනීමට සහ පුනරුත්ථාපනය සම්බන්ධව සුදුසු නෛතික සහ පරිපාලනමය සංශෝධනයන් ගෙන ඒම.

ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත

- ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනතට ප්‍රමාණවත් පරිදි නෛතික සංශෝධනයන් ගෙන ඒම.
- පනත යටතේ රඳවාගනු ලබන රැඳවියන් පිළිබඳව මහේස්ත්‍රාත්වරුන් විසින් නිරතුරුව නිරීක්ෂණය කිරීම. ඔවුන්ට ඇති චෝදනාවන් කඩිනමින් විභාගයට ගැනීම.
- අන්තර්ජාතිකව පිළිගත්, රැඳවියන්ගේ අයිතිවාසිකම් තහවුරු කිරීම. රැඳවුම් මධ්‍යස්ථාන පිළිබඳව කලින් කලට විශ්ලේෂණය කිරීම රාජ්‍ය පාර්ශවයේ වගකීම වේ.
- සියළුම රැඳවියන්ට මූලික නීතිමය රැකවරණය හිමි වන පරිදි ප්‍රමාණවත් ලෙස, අපරාධ නඩු විධාන සංග්‍රහය සංශෝධනය කිරීම.
- එම සංශෝධනය විය යුතු අංශයන් පහත පරිදි වේ.

- නීතිමය සහාය ලබා දීම. විශේෂයෙන්, ප්‍රශ්න කිරීම් වලට ලක් වනවිට මෙම නීතිඥ සහාය ලබා දිය යුතුය.
- රැඳවියාගේ ළඟම ඥාතියෙකුට, එම තැනැත්තා රඳවා ගැනීමට හේතු සහ රඳවා ගන්නා ස්ථානය පිළිබඳව දැනුම් දීම.
- ඕනෑම අවස්ථාවක, රඳවා ගැනීම පිළිබඳව ප්‍රශ්න කළ හැකි වීම.

වෛද්‍ය පරීක්ෂණ

- පුද්ගලයෙකුගේ නිදහස අහිමි කිරීමට ප්‍රථම ඔහු වෛද්‍ය පරීක්ෂණයකට ලක් කිරීම. ඒ සඳහා රැඳවියාගේ කැමැත්ත පරිදි වෛද්‍යවරුන් තෝරා ගත හැකිය. නැතහොත්, ස්වාධීන වෛද්‍යවරයෙකු පත් කළ යුතුය.
- අධිකරණ වෛද්‍ය වාර්තාව, සෘජුවම රැඳවියාට හෝ ඔහුගේ නීතිඥවරයාට ලබා ගත හැකි වීම.
- මෙම සියළු පරීක්ෂණයන්, පොලිස් නිලධාරීන්ගේ හෝ බන්ධනාගාර නිලධාරීන්ගේ ඉදිරිපිට සිදු නොකළ යුතුය.
- පුද්ගලයෙකු වධහිංසාවට ලක්ව ඇති බවට වෛද්‍යවරයෙකුට හඳුනා ගත හැකි වුවහොත්, වෛද්‍යවරයාට ඒ පිළිබඳව රහසිගතව ස්වාධීන ආයතනයකට පැමිණිලි කළ හැකි විය යුතුය.

බලහත්කාරයෙන් අතුරුදහන්කරවීම

- බලහත්කාරයෙන් අතුරුදහන්කරවීම අපරාධ වරදක් වශයෙන් අපරාධ නීතිය සංශෝධනය කිරීම.
- වධහිංසාවන් සහ බලහත්කාරයෙන් අතුරුදහන්කරවීමේ සිදුවීම් පිළිබඳව ස්වාධීන යාන්ත්‍රණයක් මගින් පරීක්ෂණ කටයුතු සිදු කිරීම.
- අතුරුදහන් වූ තැනැත්තන්ගේ කාර්යාලය තාක්ෂණික වශයෙන් වැඩිදියුණු කිරීම.
- පුද්ගලයෙකුගේ අතුරුදහන්වීම සෘජුව බලපානු ලබන වින්දිතයින්ට ප්‍රමාණවත් පරිදි වන්දි ලබා දීම සහ ඔවුන්ට අවශ්‍ය කරන මානසික, සමාජයීය සහ මූල්‍යමය සහාය ලබා දීම.

ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව

- රාජ්‍ය පාර්ශවය විසින් ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාවට ප්‍රමාණවත් පරිදි සම්පත් සහ කාර්ය මණ්ඩලයක් ලබා දිය යුතුය.
- රාජ්‍ය පාර්ශවය විසින් සියළුම අන්අඩංගුවට ගැනීම් සහ රැඳවුම් කඳවුරු වල සිදු වන මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය කිරීම් පිළිබඳව මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාවට තොරතුරු ලබා දීමේ නෛතික වගකීමක් ස්ථාපිත කළ යුතුය.
- මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාවට සෘජුවම අධිකරණ වෙත නඩු යොමු කිරීමේ බලයක් ලබා දීමට අවශ්‍ය නීති සංශෝධනයන් ගෙන ආ යුතුය.

අන්අඩංගුවේදී සිදුවන ඝාතනයන්

- නිමල් වන්දසිරි දසනායක සහ පී. එච්. සඳුන් මාලිංග වැනි අන්අඩංගුවේදී සිදු වූ ඝාතනයවීම් පිළිබඳව අන්අඩංගුවට ගැනීම් සිදු කරනු ලබන ආයතනවල සහ එවැනි ආයතනවල උසස් නිලධාරීන්ගේ මැදිහත් වීමකින් තොර ස්වාධීන විමර්ශන අංශයකින් සාධාරණ පරීක්ෂණයක් සිදු කිරීම.
- ඝාතනය සිදු වූ ප්‍රදේශයේදී හැර වෙනත් ප්‍රදේශයකදී පශ්චාත් මරණ පරීක්ෂණය සිදු කිරීම.

බලහත්කාරයෙන් පාපොච්චාරණය කරවීම

- වධහිංසනය මත සිදු වන පාපොච්චාරණයක් බවට තහවුරු වුවහොත්, නඩුව ඔප්පු කළ යුතු භාරය එලෙසම පවතින බවට වටහා ගත යුතුය. එවැනි තහවුරු වීමකදී එම පුද්ගලයාට හැකි ඉක්මණින් අධිකරණ වෛද්‍ය පරීක්ෂණයක් සඳහා යොමු කළ යුතුය.
- මෙම සියළු කාර්යපටිපාටීන් අතරතුරදී විත්තිකරුවෙකුට පරිවර්තකයෙකුගේ සහාය ලබා ගැනීම සඳහා වූ අයිතිවාසිකම නීතිමය සංශෝධන මගින් තහවුරු කිරීම.

(මෙම නිර්දේශ මෙම වෙබ් සබැඳියාව හරහා ලබා ගන්නා ලදී. <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G17/020/09/PDF/G1702009.pdf?OpenElement>)

මෙම නිර්දේශයන් වල ආරම්භය කොතැනද කියන කරුණ ගැන අප සොයා බැලිය යුතුයි.

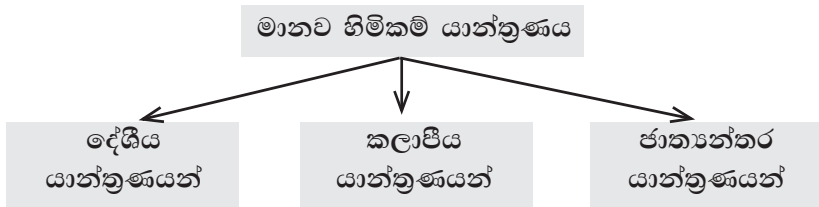
ඒ සඳහා,

- වධහිංසාවට එරෙහිව වන කමිටුව කියන්නේ මොකද්ද?
- එම කමිටුවට අපේ රටට තියෙන සම්බන්ධතාවය කුමක්ද? කියන දේවල් ගැන හොයලා බලන්න ඕනේ.
- වධහිංසාවට එරෙහිව වන කමිටුව කියන්නේ එක්තරා මානව හිමිකම් යාන්ත්‍රණයක්. එහෙම කිව්වට එකපාරටම අවබෝධ වෙන්නේ නැති නිසා අපි මේ ගැන තවදුරටත් සොයා බලමු.

02. මානව හිමිකම් යාන්ත්‍රණය කියන්නේ? (Human Rights Mechanism)

- යම් රටක ජනතාවගේ මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය වීම් පිළිබඳ පැමිණිලි විභාග කිරීමට,
- ඒ රටේ මානව හිමිකම් තත්ත්වයන් පිළිබඳව අධීක්ෂණය කිරීමට, වාර්තා කිරීමට හා
- ඒවා ක්‍රියාවට නැංවීමේ යාන්ත්‍රණයයි.

මේ වගේ යාන්ත්‍රණයන් තුනක් තියෙනවා. ඒ මොනවද?



එතකොට දේශීය යාන්ත්‍රණයන් කියන්නේ?

- ඒ ඒ රටවල්වල තියෙන මානව හිමිකම් යාන්ත්‍රණයන්.
- ජාත්‍යන්තර නීතිය යටතේ මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරීම ගැන න්‍යායන් හා ක්‍රියාකාරීත්වයන් තිබුණත්, ඉතාමත්ම ඵලදායී යාන්ත්‍රණයයි.
- අපේ රටේ නම්,

- ❖ මූලික අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය වීම් ගැන පෙත්සම් විභාග කරන ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය,
- ❖ ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව සහ
- ❖ ඔම්බුඩ්ස්මන්වරයා (දුක්ගන්තාරාළ නැත්නම් පරිපාලනය පිළිබඳ කොමසාරිස්වරයා)
- ❖ දේශීය නීතියක් වන 1994 අංක 22 දරණ වධහිංසාවට එරෙහිව වූ සම්මුතිය පනත

දේශීය යාන්ත්‍රණයන් වෙනවා.

කලාපීය යාන්ත්‍රණයන් කියන්නේ?

- රටවල්වල මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය වීම් ගැන පැමිණිලි විභාග කරන්නේ, ඒ රටවල්වල මානව හිමිකම් තත්ත්වය ගැන නිරීක්ෂණය කරන්නේ කලාපීය වශයෙන් බිහි වී ඇති යාන්ත්‍රණයන්.
- මානව හිමිකම් පිළිබඳ යුරෝපානු සම්මුතිය (European Convention on Human Rights),
- මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ ඇමෙරිකානු සම්මුතිය (American Convention on Human Rights),
- මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර් ඇමෙරිකානු කොමිසම (Inter-American Commission on Human Rights),
- මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර් ඇමෙරිකානු අධිකරණය (Inter-American Court of Human Rights),
- මානව හා පුද්ගල අයිතීන් පිළිබඳ අප්‍රිකානු ප්‍රඥප්තිය (African Charter on Human and People’s Rights),

කලාපීය යාන්ත්‍රණයන් වෙනවා.

උදාහරණයක් විදිහට, මානව අයිතීන් සුරැකීම පිළිබඳ යුරෝපානු සම්මුතියේ සඳහන් වන මානව අයිතීන්, ඒ සම්මුතියට පාර්ශවයක් වන රාජ්‍යයක් විසින් උල්ලංඝනය කළොත්, ඒ මානව අයිතිය කඩ වූ පුද්ගලයාට මානව හිමිකම් පිළිබඳ යුරෝපානු අධිකරණයට (European Court of Human Rights) තම පැමිණිල්ල ඉදිරිපත් කරන්න පුළුවන්.

ජාත්‍යන්තර යාන්ත්‍රණයන් කියන්නේ?

- රටවල්වල මානව හිමිකම් තත්ත්වය ගැන අධීක්ෂණය කරන්න, වාර්තා කරන්න ජාත්‍යන්තර වශයෙන් බිහි වී ඇති යාන්ත්‍රණයන්.

මෙම කෘතිය මගින් සාකච්ඡාවට ලක් වන්නේ ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් යාන්ත්‍රණය ගැනයි. එම නිසා එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානයේ මූලිකත්වය යටතේ පහළට ගලා එනු ලබන මානව හිමිකම් යාන්ත්‍රණය ගැන මූලික අවබෝධයක් ලබා ගන්න ඕනේ.

03. අපි දන්න කියන එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානය (United Nations)

- එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රඥප්තිය (UN Charter) සම්පාදනය කිරීමට රටවල් 50 ක නියෝජිතයෝ 1945 දී ඇමෙරිකාවේ සැන් ෆ්‍රැන්සිස්කෝ හි පැවති අන්තර්ජාතික සංවිධානය පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ සමුළුවේ දී (United Nations Conference on International Organization) හමු වුණා.
- 1945 ජූනි 26 වනදා එම රටවල් 50 හි නියෝජිතයෝ එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රඥප්තියට අත්සන් තැබුවා.
- සමුළුවට සහභාගී නොවූ පෝලන්තය පසුව ඊට අත්සන් තබලා ආරම්භක සාමාජික රාජ්‍යයන් 51 අතරට එක් වුණා.
- අත්සන්කරුවන්ගෙන් බහුතරය 1945 ඔක්තෝම්බර් 24 වනදා එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රඥප්තිය බලාත්මක කිරීමෙන් අනතුරුව එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානය නිල වශයෙන් උපත ලැබුවා.
- සෑම වසරකම ඔක්තෝම්බර් 24 දින එක්සත් ජාතීන්ගේ දිනය සමරනු ලබනවා.
- එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානය වර්තමානය වනවිට සාමාජික රාජ්‍යයන් 193 ගෙන් සමන්විත වනවා.
- ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයේ නිව්යෝර්ක් නුවර මෙහි මූලස්ථානය පිහිටලා තියෙනවා.



එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානයේ ප්‍රධාන ආයතන හයක් තියෙනවා.

1. මහා මණ්ඩලය (UN General Assembly)
2. ආරක්ෂක මණ්ඩලය (UN Security Council)
3. ආර්ථික හා සමාජීය මණ්ඩලය (UN Economic and Social Council)
4. භාරකාරත්ව මණ්ඩලය (UN Trusteeship Council) මේ ආයතනය වර්තමානය වනවිට අක්‍රියයි)
5. අන්තර්ජාතික අධිකරණය (International Court of Justice)
6. ලේකම් කාර්යාලය (UN Secretariat)

- 2006 මාර්තු 15 දින එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා මණ්ඩලයේ යෝජනා සම්මත අංක 60/251 යටතේ එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලය (UN Human Rights Council) ස්ථාපිත වුණා.
- මානව හිමිකම් කවුන්සිලය, මානව අයිතිවාසිකම් ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ සහ ආරක්ෂා කිරීමේ එක්සත් ජාතීන්ගේ එක් පද්ධතියක් වෙනවා.
- ඒ නිසා අපි මානව හිමිකම් කවුන්සිලය ගැන හොයලා බලමු.

04. එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලය (UN Human Rights Council)

- එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා මණ්ඩලයේ සාමාජික රාජ්‍යයන් 193 දෙනාගෙන් පත් කරගනු ලබන සාමාජිකයින් 47 දෙනෙකුගෙන් මේ කවුන්සිලය සමන්විත වෙනවා.
- ඒ රාජ්‍යයන් වසර තුනක කාලයකට සාමාජිකත්වය දරනවා.
- භූගෝලීය පදනම මත මේ සාමාජිකයින් තෝරා ගනු ලබනවා.
 - ඒ අනුව, පහත ආකාරයට ලෝකයේ විවිධ කලාප වලින් මේ මණ්ඩලයට සාමාජිකයින් පත් කර ගනු ලබනවා.

කලාපය	රාජ්‍යයන් ගණන
අප්‍රිකාව	13
ආසියාව	13
ලතින් ඇමෙරිකානු හා කැරිබියානු	08
බටහිර යුරෝපය හා වෙනත්	07
නැගෙනහිර යුරෝපය	06

- සෑම වර්ෂයකම පෙබරවාරි, මාර්තු සහ සැප්තැම්බර් යන මාස වලදී මෙහි සැසිවාරයන් පවත්වනු ලබනවා.
- සම්මුති, ප්‍රකාශන යනාදිය කෙටුම්පත් කිරීම මෙහි එක් කාර්යයකි.
- මේ කවුන්සිලය මානව හිමිකම් පිළිබඳව විශේෂඥතාවයක් සහිත වූවකි.
- එය මානව හිමිකම් පිළිබඳව ලෝකයේ ප්‍රබලම ව්‍යුහය වේ.

- කවුන්සිලය මගින් විශේෂ සැසිවාරයන්ද පවත්වනු ලබයි.
- කිසියම් රාජ්‍යයක මානව හිමිකම් පිළිබඳ තත්ත්වය බරපතල නම් ඒ පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීමට මෙම විශේෂ සැසිවාරයන් පැවැත් වේ.
- සාමාන්‍ය සැසිවාරයන් පවත්වන තෙක් බලා නොඉඳ වර්ෂයේ ඕනෑම කාලපරිච්ඡේදයක මෙම සැසිවාරයන් පැවැත්විය හැකිය.
- මේ සඳහා සාමාජික රාජ්‍යය 47 දෙනාගෙන් 1/3 ක අනුමැතිය අවශ්‍ය වේ.
- 2009 මැයි මස 26 වන දින 11 වන විශේෂ සැසිවාරයේදී ශ්‍රී ලංකාවේ මානව හිමිකම් තත්ත්වය පිළිබඳව සාකච්ඡාවට ලක් විය.

කවුන්සිලයේ සැසිවාර:

- කවුන්සිලයේ සැසිවාරයන් සඳහා සහභාගි වන අය,
 - සාමාජික රාජ්‍යයන්
 - කවුන්සිලයේ සාමාජිකයින් නොවන වෙනත් රාජ්‍යයන්
 - එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානයේ විශේෂිත ආයතනයන්
 - එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවර්ධන වැඩසටහන (United Nations Development Programme - UNDP)
 - එක්සත් ජාතීන්ගේ ළමා අරමුදල (United Nations International Children's Emergency Fund - UNICEF)
 - අන්තර්ජාතික කම්කරු සංවිධානය (International Labour Organization – ILO)
 - එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානයේ ලියාපදිංචිය හිමි කරගත් රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයන්

- සෑම රාජ්‍ය පාර්ශවයක්ම මෙම සැසිවාරයන් තුළදී තම රට තුළ පවතින මානව හිමිකම් තත්ත්වය පිළිබඳව කරුණු ඉදිරිපත් කරනු ලබයි.
- ඒ පිළිබඳව වන විවාදයන් මහජනයාට විවෘත වේ.
- එම විවාදයන් අවසානයේදී යම් රටක මානව හිමිකම් තත්ත්වය ඉතා බැරෑරුම් නම් එහිදී එම රටවල තත්ත්වය දෝෂ දර්ශනයට ලක්කරමින් විවිධාකාර යෝජනා සම්මතයන් ඇති කර ගනී.
- එසේම එවැනි රටවල තත්ත්වය යහමගට ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය වන නිර්දේශයන්ද ඉදිරිපත් කරනු ලබයි.
- මේ තුළ පවතින වැදගත්කම වෙන්නේ ජාත්‍යන්තර අපකීර්තියට පත් වීමට අකමැත්තෙන් සිටින රාජ්‍යයන් අකමැත්තෙන් වුණත් යම් යම් වර්ධනයන් මානව හිමිකම් ක්ෂේත්‍රයෙන් සිදු කිරීමට ඔවුන් පෙළඹෙයි.

මානව හිමිකම් කවුන්සිලයේ විශේෂ ක්‍රියාපටිපාටිය:

- මේ යටතේ මානව හිමිකම් පිළිබඳව උපදෙස් ලබා දීමට සහ ඒ පිළිබඳව වාර්තා කිරීමට, රටකට හෝ විශේෂිත වූ තේමාවකට අදාළව ස්වාධීන මානව හිමිකම් විශේෂඥයින් පත් කරනු ලබයි.
- මෙම ස්වාධීන විශේෂඥයින් දෙආකාරයකි. එනම්, විශේෂ වාර්තාකරුවන් (Special Rapporteurs) සහ ක්‍රියාකාරී කමිටු (Working Groups) වශයෙනි.

විශේෂ වාර්තාකරුවන් (Special Rapporteurs) :

- කවුන්සිලය මගින් රටවල මානව හිමිකම් විමර්ශනය කිරීමට විශේෂ වාර්තාකරුවන් පත් කරනු ලබයි.
- මෙම වාර්තාකරුවන් පොදුවේ රටවල් වලට අදාළව හෝ විශේෂිත වූ තේමාවන් යටතේ පත් කරනු ලබයි.
- ඔවුන් මානව හිමිකම් පිළිබඳ විශේෂඥ දැනුමක් සහිත පුද්ගලයින් වේ.
- පුද්ගල මට්ටමින් ක්‍රියා කරමින් මානව හිමිකම් සම්බන්ධව විශේෂ තත්ත්වයන් අධීක්ෂණය කරනු ලබයි.

- ස්වේච්ඡා පදනමක් මත සේවය කරයි.
- ඔවුන් එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානයේ කාර්ය මණ්ඩලය නොවේ.
- තමන් කරන වැඩ සඳහා වේතනයක්ද ලබා නොගනියි.
- ඔවුන් කිසිම රජයකට සම්බන්ධ නොවන ස්වාධීන පුද්ගලයන් වේ.

විශේෂිත වූ තේමාවන් යටතේ පත් කරනු ලැබූ විශේෂ වාර්තාකරුවන්:

- ❖ වධහිංසාව - නිල්ස් මෙල්සර්
- ❖ අධ්‍යාපනය - ක්ෂේප් සිං
- ❖ සෞඛ්‍ය - ආනන්ද් ග්‍රෝවර්

රටවල් වලට අදාළව පත් කරනු ලැබූ විශේෂ වාර්තාකරුවන්:

- ❖ උතුරු කොරියාව - මර්සුකි දරුස්මාන්
- ❖ ඉරානය - අහමඩ් ශහීඩ්
- ❖ සිරියාව - පෝලෝ සර්ජයෝ පිංහෙයිරෝ

- මානව හිමිකම් කවුන්සිලය මගින් විශේෂ තේමාවන් සඳහා හෝ පොදුවේ රටක් උදෙසා ක්‍රියාකාරී කමිටු ද (Working Groups) පත් කරනු ලබයි.
- අත්තනෝමතිකව රඳවා තබා ගැනීම සහ බලහත්කාරයෙන් අතුරුදහන්වීම් වැනි තත්ත්වයන් ගැන විමර්ශනය කිරීමට මෙවැනි ක්‍රියාකාරී කමිටු පත් කරනු ලැබිය.
- විශේෂ වාර්තාකරුවන් හෝ ක්‍රියාකාරී කමිටු, රාජ්‍යයන් වෙත පැමිණ රජයේ නිලධාරීන්, අධිකරණ නිලධාරීන්, සන්නද්ධ හමුදා නායකයින්, නීතිපති, වින්දිතයින්, රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයන් සහ සිවිල් ක්‍රියාධරයින් වැනි පුද්ගල කණ්ඩායම් හමු වී සාකච්ඡා කරනු ලබයි.
- පුද්ගලයින්ගෙන් ලැබෙන පැමිණිලි භාර ගැනීමද මොවුන් සිදු කරනු ලබයි.
- එම පැමිණිලි පිළිබඳව රජයෙන් විමසීමක්ද කරනු ලබයි.

- පසුව, මෙම විශේෂ වාර්තාකරුවන් සහ ක්‍රියාකාරී කමිටු විසින් රාජ්‍යයන්ට අදාළව තම නිර්දේශ නිකුත් කරනු ලබයි.

- ❖ මානව හිමිකම් කවුන්සිලය සහ එහි විශේෂ ක්‍රියාපටිපාටිය එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානයේ යෝජනා සම්මතයන් මගින් බිහි වී ඇත.
- ❖ එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානය, එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රඥප්තිය මත බිහි වී ඇත.
- ❖ එබැවින් මෙම යාන්ත්‍රණ, ප්‍රඥප්තිය පදනම් කරගත් යාන්ත්‍රණ (Charter Based Mechanisms) ලෙස හැඳින්වේ.

(මෙම වෙබ් අඩවිය හරහා ඔබට මේ පිළිබඳව වැඩිදුර තොරතුරු ලබා ගත හැකිය. <http://www.ohchr.org/EN/pages/home.aspx>)

05. සම්මුතීන් පදනම් කරගත් යාන්ත්‍රණයන්

- ❖ මීට අමතරව, ජාත්‍යන්තර මානව හිමිකම් යාන්ත්‍රණ තුළ සම්මුතීන් පදනම් කරගත් යාන්ත්‍රණයන්ද (Convention Based Mechanisms) තිබෙනවා.
 - ❖ මේවායෙහි පවතින විශේෂත්වය වෙන්වේ එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානය මගින් ඇති කළ විවිධාකාර මානව හිමිකම් පිළිබඳ සම්මුතීන් තුළින් ඇතිකර ගත් යාන්ත්‍රණයන් විමයි.
 - ❖ මෙම සම්මුති මගින් ඇති කරගත් යාන්ත්‍රණයන් පොදුවේ මානව හිමිකම් පිළිබඳව විමර්ශනය නොකරයි.
 - ❖ එහෙත් අදාළ සම්මුතිය මගින් විශේෂයෙන් තහවුරු කරන ලද මානව හිමිකම් ක්ෂේත්‍රයේ ක්‍රියාකාරීත්වය ගෝලීය මට්ටමින් විමසා බැලීම මෙම යාන්ත්‍රණයෙන් සිදු වේ.
- මානව හිමිකම් පිළිබඳ සම්මුතීන් 09 ක් මත සම්මුතීන් පදනම් කරගත් යාන්ත්‍රණයන් ගොඩනැගී තිබෙනවා.
 1. ආර්ථික, සමාජයීය සහ සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතිය (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights)
 2. සිවිල් සහ දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතිය (International Covenant on Civil and Political Rights)
 3. සියළු ආකාරයේ වාර්ගික වෙනස්කොට සැලකීම් පිටු දැකීමේ අන්තර්ජාතික සම්මුතිය (International Convention for the Elimination of all Forms Racial Discrimination)

4. වධහිංසාව සහ වෙනත් කෲර, අමානුෂික හෝ අවමන් සහගත සැලකීමකට හෝ දඬුවමකට එරෙහිව වූ සම්මුතිය (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment)
 5. කාන්තාවන්ට එරෙහිව සිදුවන සියළු ආකාරයේ වෙනස්කොට සැලකීම් පිටු දැකීමේ සම්මුතිය (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women)
 6. ළමා අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ සම්මුතිය (Convention on the Rights of the Child)
 7. සියළුම සංක්‍රමණික කම්කරුවන්ගේ සහ ඔවුන්ගේ පවුලේ සාමාජිකයින්ගේ අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම පිළිබඳ සම්මුතිය (Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families)
 8. ආබාධිත තැනැත්තන්ගේ අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතිය (International Convention on the Rights of Persons with Disabilities)
 9. සියළුම තැනැත්තන් බලහත්කාරයෙන් අතුරුදහන්කරවීමෙන් ආරක්ෂා කිරීමේ අන්තර්ජාතික සම්මුතිය (International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance)
- ස්වාධීන විශේෂඥයින්ගෙන් සමන්විත වන කමිටුවක් මගින් මෙම සම්මුතීන් වලට පාර්ශවයන් වන රාජ්‍ය පාර්ශවයන් එම සම්මුතිය මගින් පිළිගත් නිශ්චිත වූ මානව හිමිකම් ක්ෂේත්‍රය තම රට තුළ ක්‍රියාත්මක කරන ආකාරය පිළිබඳව නිරීක්ෂණය කරනු ලබයි.
 - මෙම සෑම සම්මුතියකටම එකිනෙකට වෙනස් වූ කමිටු 09 ක් ඇත.
 - එම කමිටු වල සාමාජිකයින් අදාළ සම්මුතියට පාර්ශවයන් වන රාජ්‍ය පාර්ශවයන්ගෙන් තෝරා ගනු ලබයි.

- නමුත්, ඔවුන් පත් කරගනු ලබන්නේ එම රාජ්‍යයන් විසින් නොවේ.

වාර්තාවන් යොමු කිරීම:

- මෙම සම්මුතීන් මගින් පිළිගෙන ඇති අයිතිවාසිකම් ක්‍රියාවට නැංවීමට යොදාගෙන ඇති පියවර හා එම අයිතිවාසිකම් භුක්ති විඳීම සම්බන්ධව එම රාජ්‍ය පාර්ශවය ලබා ඇති ප්‍රගතිය පිළිබඳ වාර්තාවන් රාජ්‍ය පාර්ශවයන් මගින් කාලානුරූපීව මෙම කමිටු වෙත ඉදිරිපත් කිරීමට පොරොන්දු වෙයි.
- රාජ්‍ය පාර්ශවයන් විසින් අදාළ සම්මුතිය මගින් පිළිගෙන ඇති කාලසීමාවන් තුළදී මෙම වාර්තාවන් ඉදිරිපත් කළ යුතුය.
- මෙම වාර්තාවන් ලබා ගැනීම සම්බන්ධයෙන් අදාළ කමිටුවට ප්‍රධාන කාර්යයක් පැවරී තිබේ.
- සම්මුතියක් අපරානුමත කළ මුල් කාලීනව රාජ්‍ය පාර්ශවයන් ඉතා කෙටි වාර්තා සපයනු ලබයි.
- එහෙත් එවැනි වාර්තාවන් සුදුසු නොවූ බැවින් කමිටුව දීර්ඝ සහ සවිස්තරාත්මක වාර්තාවන් අපේක්ෂා කරනු ලබයි.
- කමිටුව අදාළ රාජ්‍යයන් සමග සංවාදයකට එළඹීම නිසා එහිදී සම්පූර්ණ තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම වැදගත් වෙයි.
- මෙම වාර්තාවන් තුළ අදාළ සම්මුතියේ එක් එක් වගන්තිය යටතේ ඇති අයිතිවාසිකම් පිළිබඳව වෙන වෙනම රට තුළ පවතින තත්ත්වය විග්‍රහ කළ යුතු වේ.

ආර්ථික, සමාජීය සහ සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතිය යටතේ පිහිටුවා ඇති කමිටුව (Committee on Economic, Social and Cultural Rights)

- ❖ සාමාජිකයින් 18 ගෙන් කමිටුව සමන්විත වේ.
- ❖ සම්මුතියට පාර්ශවයක් වූ වර්ෂයේ සිට වසර 02 ක් ඇතුළත ද,
- ❖ පසුව, එළඹෙන සෑම වසර 05 ට වරක්
- ❖ තම වාර්තාවන් කමිටුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

සිවිල් සහ දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතිය යටතේ පිහිටුවා ඇති කමිටුව, මානව හිමිකම් කමිටුව (Human Rights Committee) ලෙස හැඳින්වේ.

- ❖ සාමාජිකයින් 18 ගෙන් කමිටුව සමන්විත වේ.
- ❖ සම්මුතියට පාර්ශවයක් වූ වර්ෂයේ සිට වසරක් ඇතුළත ද,
- ❖ පසුව, එළඹෙන සෑම වසර 05 ට වරක්
- ❖ තම වාර්තාවන් කමිටුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

සියළු ආකාරයේ වාර්ගික වෙනස්කොට සැලකීම් පිටු දැකීමේ අන්තර්ජාතික සම්මුතිය යටතේ පිහිටුවා ඇති කමිටුව (Committee on the Elimination of all Forms of Racial Discrimination)

- ❖ සාමාජිකයින් 18 ගෙන් කමිටුව සමන්විත වේ.
- ❖ සම්මුතියට පාර්ශවයක් වූ වර්ෂයේ සිට වසරක් ඇතුළත ද,
- ❖ පසුව, එළඹෙන සෑම වසර 02 ට වරක්
- ❖ තම වාර්තාවන් කමිටුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

වධහිංසාව සහ වෙනත් කෲර, අමානුෂික හෝ අවමන් සහගත සැලකීමකට හෝ දඬුවමකට එරෙහිව වූ සම්මුතිය යටතේ පිහිටුවා ඇති කමිටුව (Committee against Torture and Other Cruel, Inhuman and Degrading Treatment)

- ❖ සාමාජිකයින් 10 ගෙන් කමිටුව සමන්විත වේ.
- ❖ සම්මුතියට පාර්ශවයක් වූ වර්ෂයේ සිට වසරක් ඇතුළත ද,
- ❖ පසුව, එළඹෙන සෑම වසර 04 ට වරක්
- ❖ තම වාර්තාවන් කමිටුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

කාන්තාවන්ට එරෙහිව සිදුවන සියළු ආකාරයේ වෙනස්කොට සැලකීම් පිටු දැකීමේ සම්මුතිය යටතේ පිහිටුවා ඇති කමිටුව (Committee on the Elimination of Discrimination against Women)

- ❖ සාමාජිකයින් 23 ගෙන් කමිටුව සමන්විත වේ.
- ❖ සම්මුතියට පාර්ශවයක් වූ වර්ෂයේ සිට වසරක් ඇතුළත ද,
- ❖ පසුව, එළඹෙන සෑම වසර 04 ට වරක්
- ❖ තම වාර්තාවන් කමිටුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

ළමා අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ සම්මුතිය යටතේ පිහිටුවා ඇති කමිටුව
(Committee on the Rights of the Child)

- ❖ සාමාජිකයින් 10 ගෙන් කමිටුව සමන්විත වේ.
- ❖ සම්මුතියට පාර්ශවයක් වූ වර්ෂයේ සිට වසර 02 ක් ඇතුළත ද,
- ❖ පසුව, එළඹෙන සෑම වසර 05 ට වරක්
- ❖ තම වාර්තාවන් කමිටුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

සියළුම සංක්‍රමණික කම්කරුවන්ගේ සහ ඔවුන්ගේ පවුලේ සාමාජිකයින්ගේ අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම පිළිබඳ සම්මුතිය යටතේ පිහිටුවා ඇති කමිටුව (Committee on Migrant Workers)

- ❖ සාමාජිකයින් 14 ගෙන් කමිටුව සමන්විත වේ.
- ❖ සම්මුතියට පාර්ශවයක් වූ වර්ෂයේ සිට වසරක් ඇතුළත ද,
- ❖ පසුව, එළඹෙන සෑම වසර 05 ට වරක්
- ❖ තම වාර්තාවන් කමිටුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

ආබාධිත තැනැත්තන්ගේ අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතිය යටතේ පිහිටුවා ඇති කමිටුව (Committee on the Rights of Persons with Disabilities)

- ❖ සාමාජිකයින් 18 ගෙන් කමිටුව සමන්විත වේ.
- ❖ සම්මුතියට පාර්ශවයක් වූ වර්ෂයේ සිට වසර 02 ක් ඇතුළත ද,
- ❖ පසුව, එළඹෙන සෑම වසර 04 ට වරක්
- ❖ තම වාර්තාවන් කමිටුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

සියළුම තැනැත්තන් බලහත්කාරයෙන් අතුරුදහන්කරවීමෙන් ආරක්ෂා කිරීමේ අන්තර්ජාතික සම්මුතිය යටතේ පිහිටුවා ඇති කමිටුව (Committee on Enforced Disappearances)

- ❖ සාමාජිකයින් 10 ගෙන් කමිටුව සමන්විත වේ.
- ❖ සම්මුතියට පාර්ශවයක් වූ වර්ෂයේ සිට වසර 02 ක් ඇතුළත ද,
- ❖ පසුව, එළඹෙන සෑම වසර 02 ට වරක්
- ❖ තම වාර්තාවන් කමිටුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

වධහිංසාව සහ වෙනත් කෲර, අමානුෂික හෝ අවමන් සහගත සැලකීමකට හෝ දඬුවමකට එරෙහිව වූ සම්මුතිය :

- සම්මුතිය 1984 දෙසැම්බර් මස 10 වන දින එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා සමුළුවට ඉදිරිපත් කෙරුණි.
- 1987 ජූනි මස 26 වන දින මෙම සම්මුතිය බලාත්මක විය.
- ඒ හේතුවෙන්, ජූනි 26 වන දින වධහිංසාවන්ට ලක් වූ වින්දිතයන්ට සහාය දැක්වීමේ අන්තර්ජාතික දිනය ලෙස නම් කර ඇත.
- මේ වනවිට රාජ්‍යයන් 162 ක් මෙම සම්මුතියට පාර්ශවකරුවන් වී ඇත.

06. වධහිංසාවට එරෙහිව වූ සම්මුතියට ශ්‍රී ලංකාවේ සම්බන්ධතාවය

- මෙම සම්මුතියට ශ්‍රී ලංකාව 1994 ජනවාරි මස 03 වන දින අත්සන් කලා සම්මුතියට පාර්ශවකරුවෙකු විය.
- එම සම්මුතියට පාර්ශවකරුවෙකු වී වසරක් ඇතුළත රාජ්‍ය පාර්ශවය තම ප්‍රථම වාර්තාව වධහිංසාවන්ට එරෙහිව වන කමිටුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු වේ.
- ඒ අනුව, ශ්‍රී ලංකාව 1995 පෙබරවාරි 01 වනදා විට එම වාර්තාව ඉදිරිපත් කළ යුතු වුවත්, ඔවුන් එම වාර්තාව කමිටුව වෙත ඉදිරිපත් කරන්නේ 1997 ඔක්තෝම්බර් මස 27 වන දිනය.
- එම වාර්තාව ප්‍රකාරව කමිටුව විසින් 1998 මැයි මස 19 වන දින තම නිර්දේශයන් නිකුත් කරනු ලබයි.
- පසුව, එළඹෙන සෑම වසර 04 කට වරක් රාජ්‍ය පාර්ශවය විසින් තම වාර්තාව කමිටුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු වේ.
- ඒ අනුව, 1999 පෙබරවාරි මස 01 වන දින ශ්‍රී ලංකාව තම දෙවන වාර්තාව කමිටුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු වුවත් ඔවුන් එම වාර්තාව ඉදිරිපත් කරන්නේ 2004 මාර්තු මස 29 වන දිනදීය.
- අනතුරුව, ශ්‍රී ලංකාව තම තෙවන වාර්තාව ඉදිරිපත් නොකරන අතර, සිව්වන වාර්තාව 2009 අගෝස්තු මස 14 වන දින කමිටුවට ඉදිරිපත් කරනු ලැබීය.
- පස්වන වාර්තාව 2015 නොවැම්බර් මස 25 වන දින ඉදිරිපත් කළ යුතු වුවත්, පෙර මෙන් නොවී ශ්‍රී ලංකාව තම වාර්තාව එම දිනට ප්‍රථම, එනම් 2015 ඔක්තෝම්බර් මස 16 වන දින කමිටුව වෙත ඉදිරිපත් කරනු ලැබීය.

- වර්තමානය වනවිට වධහිංසාවට එරෙහිව වූ කමිටුව විසින් තම නිර්දේශයන් ලබා දී තිබෙන්නේ මෙම වාර්තාව මූලික කර ගනිමින්ය.
- එම නිර්දේශයන් 2017 ජනවාරි මස 27 වන දින කමිටුව විසින් ප්‍රකාශයට පත් කරනු ලැබීය.
- මෙහිදී, අපට වැදගත් වෙන්නේ වධහිංසාවට එරෙහිව වූ කමිටුවේ සැසිවාරයන් පවත්වන ආකාරය පිළිබඳව සොයා බැලීමය.

වධහිංසාවට එරෙහිව වූ කමිටුවේ සැසිවාරයන් :

- රාජ්‍ය පාර්ශවයන් විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන වාර්තාවන් මූලික කර ගනිමින් මෙම කමිටුව විසින් සැසිවාරයන් පවත්වනු ලැබේ.
- සෑම වර්ෂයකම අප්‍රේල්, මැයි සහ නොවැම්බර් යන මාස වලදී මෙම සැසිවාරයන් පැවැත් වේ.
- මෙම වාර්තාවන් පිළිබඳව වන සාකච්ඡාවන් ප්‍රසිද්ධියේ පැවැත් වේ.
- එයට කමිටු සාමාජිකයින් නොවන වෙනත් පාර්ශවයන්ද සහභාගී වේ.
- රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයන් එහිලා දායක පිරිස වේ.
- මෙම සාකච්ඡාවන් වලදී ඉදිරිපත් වන වාර්තාවන් අධ්‍යයනය කිරීම ඉක්මවා ගොස් එම වාර්තාවන් හි සත්‍ය අසත්‍ය භාවය පරීක්ෂා කිරීමකට ලක් වේ.
- කමිටුව රාජ්‍ය පාර්ශවයන් සමග පවත්වන සැසිවාරයන් වලට පෙර පවත්වන පූර්ව සැසිවාර හරහා එම රාජ්‍ය පාර්ශවයන් තුළ ක්‍රියාත්මක වන රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයන් සහ සිවිල් සංවිධානයන් මගින් සපයන තොරතුරු ලිඛිතව සහ වාචිකව සපයා ගනු ලබයි.
- මෙමගින් වාර්තාවන් ඉදිරිපත් කරන රාජ්‍ය පාර්ශවයන් වල මානව හිමිකම් වලට අදාළ වැදගත් තොරතුරු ලබා ගැනීමට කමිටුවට අවස්ථාව ලැබේ.

- එසේම කමිටුව විසින් එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලය මගින් රාජ්‍යයන් හෝ විවිධ වූ තේමාවන් උදෙසා පත් කරන ලද විශේෂ වාර්තාකරුවන්ගේ වාර්තාවන්, අධ්‍යයනයන් හා එයට සමගාමීව එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානයේ ආයතනයන් විසින් එම රටට අදාළව ඇති කර ගනු ලබන යෝජනා සම්මතයන් ආදිය කෙරෙහිද අවධානය යොමු කරයි.
- මේ සියල්ල කමිටුවේ තොරතුරු මූලාශ්‍රයන් ලෙස යොදා ගන්නා නිසා රාජ්‍යයන්ට අසත්‍ය වාර්තා ඉදිරිපත් කිරීමට ඇති අවස්ථාව අහිමි වේ.

විකල්ප වාර්තාවන් (Shadow Report) කෙරෙහිද කමිටුව තම අවධානය යොමු කරනු ලබයි.

- ❖ සිවිල් සමාජයේ ජන කොටස් මගින් අදාළ රටේ මානව හිමිකම් පිළිබඳව අවධානයෙන් සිටීම මෙමගින් දිරිමත් කෙරේ.
 - ❖ රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයන් මෙම කාර්යය තුළ ප්‍රබලව ඉස්මතු වී පෙනෙන අතර, සිවිල් සංවිධානයන් කිහිපයක් එකතු වී ඒකාබද්ධ වාර්තාවන් යැවීමටද ඔවුන් කටයුතු කරනු ලබයි.
 - ❖ රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයන්, වින්දිතයින්, වෘත්තීය සංවිධානයන් සපයන තොරතුරු තහවුරු කිරීම හෝ ප්‍රතික්ෂේප කරන ලෙස කමිටුව විසින් රාජ්‍ය පාර්ශවයන් වෙත පවසනු ලබයි.
 - ❖ මේ අනුව, කමිටුව තුළ වාර්තාකරණ ක්‍රියාදාමය තුළදී රාජ්‍ය නොවන සංවිධානයන් වලට ඉහළ ස්ථානයක් ලැබී තිබේ.
- මෙම වාර්තා අධ්‍යයනය කිරීමට කමිටුව බැඳී ඇත.
 - එම අධ්‍යයනයෙන් පසුව කමිටුවේ නිර්දේශ ඇතුළත් වාර්තාව (Concluding Observations) රාජ්‍යයන් වෙත යැවීම සිදු කෙරේ.
 - කමිටුවේ මෙම කාර්යය සාමාජික රාජ්‍යයන් වෙත පොදුවේ සිදු කරනවාට වඩා එක් එක් රාජ්‍ය මට්ටමින් සිදුවන්නකි.
 - කමිටුව විසින් පොදු අදහස් (General Comments) ඇතුළත් වාර්තාවන්ද නිකුත් කෙරේ.

■ මෙය තනි තනිව රාජ්‍ය මට්ටමින් නොව පොදුවේ සිදුවන්නකි.

- ❖ රයිට් ටු ලයිෆ් මානව හිමිකම් මධ්‍යස්ථානය ප්‍රමුඛ වධහිංසාවට එරෙහි සිවිල් සංවිධාන එකතුව විසින් 2011 දී සහ 2016 යන වර්ෂ වලදී කමිටුව වෙත ඒකාබද්ධ වාර්තාවන් ඉදිරිපත් කරන ලදී.
- ❖ එම වාර්තාවන්වලින් ඒ ඒ කාලපරිච්ඡේදයන් හි මෙරට සිදු වන වධහිංසාවන් පිළිබඳ තත්ත්වයන් පෙන්වා දුණි.
- ❖ යම් අවස්ථාවන් වලදී කමිටුව ඉදිරිපත් කළ නිර්දේශයන් මගින් මෙම ඒකාබද්ධ වාර්තාවන්වලින් පෙන්වා දෙනු ලැබූ සිද්ධිමය අවස්ථාවන් පිළිබඳව රජයෙන් ප්‍රශ්න කිරීමක් දැකිය හැකි විය.
- ❖ උදාහරණ ලෙස, 2011 වාර්තාව මගින් පෙන්වා දුන් ජෙරාඩ් මර්වින් පෙරේරා, සුගත් නිශාන්ත ඝාතන සිදුවීම් ද, 2016 වාර්තාව මගින් පෙන්වා දුන් සඳුන් මාලිංග, නිමල් වන්දසිරි ඝාතන සිදුවීම් පිළිබඳව පැවැත්වෙන පරීක්ෂණයන් ගැන කමිටුව විසින් නිකුත් කළ නිර්දේශ මගින් ඔවුන් රජයෙන් ප්‍රශ්න කර සිටින ලදී.

- ❖ කමිටුව විසින් නිර්දේශයන් ඉදිරිපත් කිරීමේ කාර්යය තුළ රාජ්‍යයන් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද වාර්තාවට අනුව එම රාජ්‍යයේ මානව හිමිකම් පිළිබඳ තත්ත්වය තක්සේරුවකට ලක් කර ඇත.
- ❖ රාජ්‍යය පාර්ශවයන් විසින් ඉදිරිපත් කරන වාර්තාවන් විමසීමට ලක් කරන අවස්ථාවේදී කමිටුවේ සාමාජිකයින් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද ප්‍රශ්න වලට කමිටුව ලද පිළිතුරු, වෙනත් මූලාශ්‍ර මාර්ගයෙන් කමිටුවේ සාමාජිකයින් ලද තොරතුරු යනාදිය මෙම නිර්දේශයන් නිකුත් කිරීමේදී කමිටුව සැලකිල්ලට ගනී.
- ❖ අදාළ සම්මුතිය යටතේ යම් රාජ්‍ය පාර්ශවයක් සතු බැඳීම් සම්පූර්ණ වී තිබේද, නැත්ද යන්න පිළිබඳව මෙම නිර්දේශයන් නිකුත් කරන වාර්තාව, බලධාරී තීන්දු ප්‍රකාශයක් ලෙස සැලකේ.
- ❖ එම නිර්දේශයන් සෘජු බැඳීමකින් තොර වුවද රාජ්‍ය පාර්ශවයන් ඇති කරගත් ගිවිසුම්ගත බැඳීමෙන් තමන් බැඳී සිටීම හේතුවෙන් එම නිර්දේශයන් ප්‍රතික්ෂේප නොකිරීමේ යුතුකමක් රාජ්‍යයන් සතු වේ.

- ❖ සම්මුතියකට අත්සන් කිරීමෙන් පමණක් එම සම්මුතිය මෙරට තුළ ක්‍රියාත්මක වන්නේ නැහැ.
- ❖ ඒ සඳහා එම සම්මුතියේ ප්‍රතිපාදනයන් ඇතුළත් කරමින් දේශීය නීතීන් පනවන්න ඕනේ.
- ❖ වධහිංසාවට එරෙහිව වූ සම්මුතිය දේශීය වශයෙන් අදාළ කර ගැනීමට දේශීය නීතියක් පනවලා තියෙනවා.
- ❖ ඒ තමයි, 1994 අංක 22 දරණ වධදීමට සහ අනිකුත් කෲර, අමානුෂික හෝ නින්දිත සැලකීමකට හෝ දඬුවම්වලට එරෙහිව වූ සම්මුතිය පනත.

07. 1994 අංක 22 දරණ වධහිංසාවට එරෙහිව වූ සම්මුතිය පනත

- වධහිංසාවට එරෙහිව වූ සම්මුතිය බල ගැන්වීම සහ එහි බැඳීම ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා මෙම පනත පනවා ඇත.

- පනතේ 2 (1) සහ 2 (2) වගන්ති අනුව,

පුද්ගලයෙකුට,

- වධදෙන,
- එසේ කිරීමට තැත් කරන,
- ආධාර අනුබල දෙන,
- කුමන්ත්‍රණය කරන තවත් පුද්ගලයෙකු,

පනත යටතේ වරදකරුවෙකු වේ.

- නමුත්, 2 (3) වගන්තිය අනුව, ලිඛිත නීතිය ප්‍රකාරව නිසි බලය ඇති අධිකරණ නියෝගයක් මත පුද්ගලයෙකු ව දඬුවමකට යටත් කිරීම මෙම පනත යටතේ වරදක් නොවේ.

- පනතේ අර්ථ නිරූපණය අනුව, 'වධදීම' යන්නෙන්,

- වෙනත් අයෙකුට දැඩි ශාරීරික හෝ මානසික වේදනා ගෙන දෙන්නා වූ ක්‍රියාවක් ද,
- යම් පුද්ගලයෙකුගෙන් යම් තොරතුරක් හෝ පාපොච්චාරණයක් ලබා ගැනීම සඳහා හෝ,
- යම් පුද්ගලයෙකු කරන ලද හෝ එසේ සැක කරන ක්‍රියාවකට දඬුවම් කිරීම සඳහා හෝ,
- එවැනි පුද්ගලයෙකු ව බිය ගැන්වීම, ඔහුට බල කිරීම සඳහා හෝ,
- වෙනස්කම් කිරීම මත පදනම් වූ වෙනත් හේතුවක් නිසා,

- ❖ රජයේ නිලධාරියෙකු හෝ නිල තත්ත්වයෙන් කටයුතු කරන වෙනත් අයෙකු විසින් හෝ,
 - ❖ එම නිලධාරියාගේ හෝ වෙනත් අයෙකුගේ මුල් වීම මත හෝ,
 - ❖ කැමැත්ත ඇතිව හෝ,
 - ❖ එම නිලධාරියාගේ හෝ වෙනත් අයෙකුගේ විරුද්ධ නොවීම මත කරන්නා වූ යම් ක්‍රියාවක් අදහස් වේ.
- 2 (4) වගන්තිය අනුව, පනත යටතේ නඩු මහාධිකරණයේ විභාග කළ යුතු වේ.
 - ❖ ඒ අනුව, පනත යටතේ නඩු පැවරිය යුත්තේ නීතිපතිවරයාය.
 - මෙවැනි නඩුවකින් වරදකරු වන පුද්ගලයෙකු,
 - ❖ අවුරුදු 07 ට නොඅඩු, අවුරුදු 10 ට නොවැඩි කාලයක් බන්ධනාගාර ගත කිරීම සහ,
 - ❖ රුපියල් දස දහසකට නොඅඩු, රුපියල් පනස්දහසකට නොවැඩි දඩයකට යටත් කළ යුතුය.
 - පනතේ 3 වගන්තිය අනුව, යම් පුද්ගලයෙකු,
 - ❖ යුදමය තත්ත්වයක්,
 - ❖ යුදමය තර්ජනයක්,
 - ❖ අභ්‍යන්තර දේශපාලන අස්ථිරතාවයක් හෝ,
 - ❖ මහජන හදිසි අවස්ථාවක් පවතිනවිට,

උසස් නිලධාරියෙකු හෝ රාජ්‍ය අධිකාරියක නියෝගයක් මත වධදීමේ වරද සිදු කළාය යන්න ප්‍රකාශ කිරීම මෙම පනත යටතේ සාධාරණීකරනය කළ නොහැකි වේ.

08. මානව හිමිකම් පිළිබඳ මහ කොමසාරිස් කාර්යාලය (Office of the High Commissioner for Human Rights - OHCHR)

- මානව හිමිකම් ප්‍රවර්ධනයට සහ ආරක්ෂා කිරීමට මෙය පිහිටුවා ඇත.
- 1993 දෙසැම්බර් මස 20 වන දින, එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා මණ්ඩලය මගින් මෙම කාර්යාලය ස්ථාපිත කරනු ලැබීය.
- එක්සත් ජාතීන්ගේ පද්ධතිය තුළ මානව හිමිකම් ක්‍රියාකාරකම් සම්බන්ධීකරණය කරනු ලබයි.
- තවද, මෙම කාර්යාලය මානව හිමිකම් කවුසිලයේ කටයුතු අධීක්ෂණය කරනු ලබයි.
- මෙම කාර්යාලයේ වර්තමාන මහ කොමසාරිස්වරයා වන්නේ, ජෝර්දානයේ සෙයිඩ් බින් රාච් කුමරුය.